

ZDRUŽENI NARODI

Konvencija o otrokovih pravicah

CRC/C/15/Add.230

26. februar 2004

Izvirnik: ANGLEŠKI

ODBOR ZA OTROKOVE PRAVICE

35. zasedanje

**OBRAVNAVA POROČIL, KI JIH DRŽAVE POGODBENICE ODDAJO PO 44.
ČLENU KONVENCIJE**

Sklepne ugotovitve Odbora za otrokove pravice

Slovenija

1. Odbor je drugo redno poročilo Slovenije (CRC/C/70/Add. 19) obravnaval na svojem 938.-939. sestanku (glej CRC/C/SR.938-939), ki je bil 26. januarja 2004, in je na svojem 946. sestanku dne 30. januarja 2004 sprejel naslednje sklepne opombe.

A. Uvod

2. Odbor je zadovoljen, ker je država pogodbenica predložila svoje drugo redno poročilo, ki sledi smernicam za poročanje, in ker je pisno odgovorila na njegov seznam vprašanj (CRC/C/Q/SVN/2). Odbor tudi ceni odkrit in konstruktiven dialog, ki ga je imel z delegacijo države pogodbenice.

**B. Sprejeti nadaljnji ukrepi in napredek,
ki ga je dosegla država pogodbenica**

3. Odbor pozdravlja številne razvojne spremembe, do katerih je prišlo v obdobju poročanja, vključno z naslednjimi:

- a) nedavni uradni umik pridržka države pogodbenice k prvemu odstavku 9. člena konvencije;
- b) ratifikacija v l. 2002 Haaške konvencije o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah iz l. 1993;
- c) sprejetje zakonodajnih in drugih ukrepov za boljše vključevanje otrok s posebnimi potrebami v redne oblike izobraževanja, vključno z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi izobraževalnimi potrebami iz l. 2000;
- d) sprejetje Zakona o družinskih prejemkih v l. 1999, na podlagi katerega je bila dvignjena starost za pridobitev pravice do posebnega otroškega dodatka, tako da bo roditelj hudo bolnega otroka ali otroka, ki je duševno ali telesno prizadet in obiskuje šolo, prejemal dodatek, dokler otrok ali mladostnik ne bo dosegel starost 26 let;
- e) sprejetje nove zakonodaje, ki opredeljuje pravice prosilcev za azil in beguncev, vključno z Zakonom o tujcih in Zakonom o azilu iz l. 1999 ter dodatki k Zakonu o statusu začasnega begunca (ZZat-A) iz l. 2002;
- f) ratifikacija v l. 2001 Konvencije št. 182 Mednarodne organizacije dela o prepovedi

najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo;

g) sprejetje v l. 2003 novega Zakona o civilnem postopku, ki krepí otrokove pravice, da je v civilnem postopku zaslišan, in drugih zakonodajnih ukrepov, od katerih bodo nekateri omenjeni v nadaljevanju.

C. Glavne zadeve, ki zbujejo skrb, ter predlogi in priporočila

1. Splošni izvedbeni ukrepi

Prejšnja priporočila Odbora

4. Odbor je zadovoljen, da so bila nekatera od njegovih prejšnjih priporočil (CRC/C/15/Add.65 z dne 30. oktobra 1996) izvršena, vendar obžaluje, da večina njih ni bila zadovoljivo obravnavana, vključno med drugim s priporočili glede koordinacije (21. odstavek), razširjanja informacij o konvenciji in seznanjanja z njo (22. odstavek), razporejanja sredstev (24. odstavek), ukrepov za zmanjševanje šolskega osipa (23. odstavek) in ukrepov za boj proti slabemu ravnanju in zlorabi v družini (25. odstavek).

5. Odbor poziva državo pogodbenico, da stori vse potrebno za uresničitev prejšnjih priporočil, ki še niso bila zadovoljivo obravnavana, in uresničitev priporočil, ki jih vsebuje ta dokument.

Zakonodaja in izvajanje

6. Odbor pozdravlja številne različne zakonodajne ukrepe, ki jih je država pogodbenica sprejela, da bi okrepila varstvo pravic otrok, je pa zaskrbljen zaradi neučinkovitosti ukrepov za izvajanje vseh nedavno sprejetih zakonov, kar ustvarja praznino med zakonom in prakso.

7. Odbor priporoča, da država pogodbenica sprejme potrebne ukrepe, vključno z zagotovitvijo ustreznih finančnih sredstev in človeških virov, za izvajanje zakonov, vključno s tistimi zakoni, ki so bili pred kratkim sprejeti.

Neodvisni nadzorni organi

8. Odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da varuh človekovih pravic v Sloveniji deluje kot neodvisna ustanova za človekove pravice. Odbor tudi z zanimanjem spremlja predloge, ki so zdaj v obravnavi, za imenovanje bodisi namestnika varuha, bodisi posebnega varuha, ki se bo ukvarjal samo s pravicami otrok.

9. Odbor priporoča, da država pogodbenica vpelje funkcijo bodisi namestnika varuha kot oddelka znotraj Urada varuha človekovih pravic, bodisi posebnega varuha za otrokove pravice, ki bo imel na voljo dovolj človeških virov in finančnih sredstev za neodvisno in učinkovito spremljanje izvajanja pravic otrok v skladu s Splošno pripombo št. 2, ki jo je dal Odbor glede nacionalnih ustanov za človekove pravice. Nadalje Odbor priporoča, da država pogodbenica zagotovi široko dostopnost informacij o možnem vlaganju pritožb na otroku prijazen način pri varuhu človekovih pravic.

Koordinacija

10. Odbor pozdravlja ustanovitev Sveta za otroke kot svetovalnega organa na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, ki nosi celotno odgovornost za koordinacijo ukrepov za izvajanje konvencije. Vendar Odbor ostaja zaskrbljen zaradi zgolj svetovalne narave tega organa in zaradi pomanjkanja jasne organiziranosti in mehanizmov za učinkovito usklajevanje ukrepov za izvajanje konvencije.

11. Odbor priporoča, da država pogodbenica vzpostavi učinkovite mehanizme za usklajevanje izvajanja konvencije, npr. z zagotovitvijo Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve jasnih tozadevnih pooblastil in ustreznih virov za izpolnjevanje njegove koordinacijske vloge. Državo pogodbenico tudi poziva, da si s tem v zvezi prizadeva pridobiti tehnično pomoč, med drugim UNICEFA.

Nacionalni akcijski načrt

12. Odbor pozdravlja oblikovanje nacionalnega akcijskega načrta za otroke v obdobju 2003-2013 – »Nacionalni razvojni program za izboljšanje položaja otrok v Republiki Sloveniji« – v sodelovanju z Nacionalnim odborom za UNICEF in poudarja, kako pomembno je zagotoviti njegovo učinkovito izvajanje.

13. Odbor priporoča, da država pogodbenica zagotovi, da bo Nacionalni akcijski načrt za otroke zajel vsa področja konvencije, in upošteva sklepni dokument posebnega zasedanja GS ZN o otrocih 2002 na temo »Svet, primeren za otroke«. Država pogodbenica bi morala nameniti dovolj sredstev tako za uresničevanje tega načrta kot učinkovito delovanje Sveta za otroke in drugih organov, ki bodo zadolženi za njegovo spodbujanje in spremljanje.

Sredstva (4. člen)

14. Odbor pozdravlja informacijo o dodelitvi proračunskih sredstev za zdravje, šolstvo in socialne službe, predvsem sredstev za otroške, starševske in družinske dodatke, je pa zaskrbljen zaradi znižanja določenih proračunskih sredstev.

15. Odbor priporoča, da država pogodbenica razvija sistematično in natančno razporejanje sredstev, da bi omogočila jasno sliko gibanja proračunskih sredstev in zagotovila, da bodo sredstva, kolikor je to mogoče, v skladu s 4. členom konvencije lahko zadovoljila potrebe vseh otrok in odpravila gmotna nesorazmerja.

Zbiranje podatkov

16. Čeprav Odbor pozdravlja količino statističnih podatkov, razvidnih iz poročila države pogodbenice in pisnih odgovorov na poslani seznam vprašanj, hkrati ugotavlja, da podatki dovolj ne razčlenjujejo ranljivih skupin. Odbor je tudi zaskrbljen, ker podatkovne baze in arhivi v državi pogodbenici niso med seboj zadostno usklajeni, da bi omogočali take bolj specifične podatke.

17. Odbor priporoča, da si država pogodbenica še nadalje in še bolj prizadeva razviti sistem vsestranskega zbiranja in vrednotenja primerjalnih in posamičnih podatkov o konvenciji, vključno z boljšim vključevanjem ustreznih podatkovnih baz in arhivov. Podatki bi morali zajeti vse otroke pod starostjo 18 let in biti ločeni za tiste skupine otrok, ki potrebujejo posebno varstvo. Država pogodbenica bi tudi morala razviti kazalce za učinkovito spremljanje in vrednotenje napredka, doseženega pri izvajanju konvencije, ter presoјati vpliv politik, ki zadevajo otroke.

Seznanjanje s konvencijo / razširjanje konvencije

18. Odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da je država pogodbenica izdala in javno objavila poročilo, natisnjeno v 2000 izvodih, ki je vključevalo začetno poročilo, sklepne pripombe Odbora, prevode Splošne deklaracije o otrokovih pravicah, Konvencije o pravicah otroka in Standardnih minimalnih pravil ZN o kazenskem pravosodju za mladoletnike. Odbor pa vendarle skrbi, da se strokovni krogi, ki se ukvarjajo z otroki, in široka javnost, predvsem otroci sami, še premalo zavedajo konvencije.

19. Odbor spodbuja državo pogodbenico, da a) svoj program za širjenje informacij o konvenciji in njenem izvajanju okrepi, razširi in uveljavi med otroci in starši, v civilni družbi in vseh sektorjih ter na vseh državnih ravneh in da b) za vse tiste osebe, ki delajo za otroke in z njimi (npr. sodnike, odvetnike, uslužbence organov pregona, državne uslužbence, uslužbence na lokalni ravni države, učitelje, zdravstvene delavce in predvsem otroke same), razvije sistematične in stalne izobraževalne programe o človekovih pravicah, vključno z otrokovimi pravicami.

Sodelovanje z nevladnimi organizacijami

20. Čeprav so številne nevladne organizacije (NVO) prejele osnutke drugega rednega poročila, da bi dale nanj svoje pripombe, Odbor ugotavlja, da ta posvetovanja niso bila izvedena sistematično, saj so bili osnutki razposlani le omejenemu številu organizacij, rok za oddajo pripomb pa je bil prekratek.

21. Odbor poziva državo pogodbenico, da okrepi svoje sodelovanje z NVO-ji in da NVO-je ter

druge sektorje civilne družbe, ki delajo za otroke in z njimi, bolj sistematično vključuje v vse faze izvajanja konvencije. Odbor tudi priporoča, da država pogodbenica podpre NVO-je in jim finančno pomaga, predvsem tistim, ki so izvajalke storitev in podpirajo prizadevanja države pogodbenice, ob hkratnem polnem spoštovanju njihove neodvisnosti.

2. Splošna načela

Prepoved diskriminacije (2. člen)

22. Ko se je seznanil z različnimi programi, katerih cilj je izboljšati položaj Romov, je Odbor zaskrbljen, da so predsodki in diskriminacija do Romov in drugih manjšin v državi pogodbenici, vključno s Srbi, Bosanci, Albanci in Hrvati, še vedno široko razširjeni. Odbor tudi zaskrbljeno ugotavlja, da so romski otroci še vedno med najbolj ranljivimi skupinami v Sloveniji in da nekateri programi za izboljšanje položaja romskih skupnosti razlikujejo med »avtohtonimi« in »neavtohtonimi« Romi, pri čemer zadnje izključujejo. Nadalje je Odbor zaskrbljen, čeprav pozdravlja ukrepe za lažje vključevanje romskih otrok v redne osnovne šole, zaradi visokega števila romskih otrok, ki obiskujejo razrede za otroke s posebnimi potrebami.

23. Odbor priporoča, da država pogodbenica okrepi svoja prizadevanja za odpravo negativnih stereotipov in diskriminacije do Romov in otrok, ki pripadajo drugim narodnostim v državi pogodbenici. Nadalje Odbor priporoča, da država pogodbenica sprejme nadaljnje ukrepe za izboljšanje življenjskega standarda romskih otrok in zagotovi, da bodo vsi ti otroci vključeni v sistem rednega šolanja in da bo posebna pomoč romskim otrokom zagotovljena v normalnih razredih. Priporoča tudi, da država pogodbenica odpravi razlikovanje med avtohtonimi in neavtohtonimi Romi.

Spoštovanje otrokovih stališč (12. člen)

24. Odbor z zanimanjem ugotavlja, da je bil v l. 2003 sprejet novi Zakon o civilnem postopku, ki otrokom v starosti vsaj 15 let, ki so sposobni razumeti pomen in pravne posledice svojih dejanj, daje možnost samostojne udeležbe v pravnem postopku. Zakon tudi predpisuje, da mora sodišče, ko odloča o vzgoji in varstvu otrok, opozoriti otroka, starega vsaj 10 let, na njegovo ali njeno pravico, da izrazi svoje stališče. Vendar Odbor skrbi, da otroci, ko so v stiku z javnimi ustanovami in socialnimi službami, vključno s centri za socialno delo, pogosto še vedno nimajo možnosti, da bi predstavili svoja stališča.

25. Odbor glede na 12. člen konvencije priporoča, da naj se sprejmejo ukrepi, ki bodo zagotovili, da bo otrokom dana možnost, da so zaslišani ne samo v civilnopравниh postopkih (npr. v zvezi s skrbništvom in pravicami do uradnih obiskov), ampak tudi v vseh drugih pravnih postopkih in procesih odločanja, vključno s centri za socialno delo. Nadalje Odbor priporoča, da naj se pravica do zaslišanja razširi tudi na otroke, mlajše od 10 let, ki so sposobni razumeti pomen postopka.

3. Državlanske pravice in svoboščine

26. Odbor jemlje na znanje odločbi Ustavnega sodišča (U-I-284/94 z dne 4. februarja 1999 in U-I-246/02 z dne 3. aprila 2003) o tem, da izbris l. 1992 okoli 18.300 ljudi s poreklom iz drugih delov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije iz Registra stalnega prebivalstva (RSP) nima pravne podlage in da je treba status stalnega prebivališča prizadetim osebam vrniti za nazaj. Odbor skrbi, da je ta izbris negativno vplival na številne otroke, saj so ti otroci in njihove družine zaradi izgube statusa stalnega prebivališča izgubili svojo pravico do zdravstvenega varstva, socialne pomoči in družinskih dodatkov, otroci, rojeni v Sloveniji po l. 1992, pa so postali osebe brez državljanstva.

27. Odbor priporoča, da država pogodbenica nadaljuje s popolnim in hitrim izvajanjem odločb Ustavnega sodišča, nadomesti škodo otrokom, ki so jih prizadele negativne posledice izbriisa, in zagotovi, da bodo ti otroci vse pravice po konvenciji uživali enako, kot jih uživajo drugi otroci v državi pogodbenici.

4. Družinsko okolje in nadomestna vzgoja ter varstvo

Družinsko okolje

28. Odbor pozdravlja predlagane spremembe Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, kot je to omenjeno v pisnih odgovorih države pogodbenice na seznam vprašanj, ga pa skrbi, da pravica otroka, ločenega od enega od roditeljev, do tega, da obdrži redne stike z obema staršema in drugimi sorodniki, ni zadostno zavarovana po sedanji zakonodaji.

29. Odbor poziva državo pogodbenico, da pospeši uzakonitev sprememb Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih in sprejme vse potrebne ukrepe za zaščito pravice otrok, da obdržijo stike z obema staršema.

30. Odbor se zaveda dela in pomena centrov za socialno delo pri zagotavljanju upravne in druge pomoči otrokom in družinam, je pa zaskrbljen zaradi pomanjkanja ustreznih in učinkovitih ukrepov za izboljšanje poklicne usposobljenosti osebja v teh centrih in zaradi pogosto uporabljenih dolgotrajnih postopkov.

31. Odbor priporoča, da država pogodbenica sprejme vse potrebne ukrepe za zagotovitev stalnega izobraževanja osebja v centrih za socialno delo in da poskrbi za učinkovite upravne, pravne in praktične ukrepe, ki naj zagotovijo kakovost in učinkovitost vseh dejavnosti v teh ustanovah.

Izterjava preživnin

32. Medtem ko pozdravlja amandma k Jamstvenemu in preživninskemu skladu RS iz l. 2002, ki odpravlja omejitve dohodka za uresničevanje pravice do nadomestila preživnine, pa Odbor vendarle skrbi, da izterjava preživnine v zakonu in praksi ni dovolj zavarovana in da so upravni in sodni postopki za uveljavljanje pravice do preživnine pogosto dolgotrajni.

33. Odbor poziva državo pogodbenico, da sprejme nadaljnje ukrepe, s katerimi bo zagotovila učinkovitejše izvajanje zakonodaje o plačevanju preživnin, vključno z zagotovitvijo hitrejših sodnih postopkov in strogim izvrševanjem upravnih in sodnih nalogov.

Otroci brez družinskega okolja / nadomestna vzgoja in varstvo (20. člen); posvojitev (21. člen); in redno pregledovanje namestitve (25. člen)

34. Medtem ko pozdravlja novi Zakon o izvajanju rejništva iz l. 2003, ki zagotavlja bolj sistematično ureditev rejništva, Odbor vendarle skrbi, da mehanizmi za pregledovanje in spremljanje namestitve rejencev niso zadovoljivi. Nadalje ga skrbi pomanjkanje standardov in predpisov za posvojitev ter pomanjkanje nacionalnega registra posvojitvev.

35. Odbor priporoča, da država pogodbenica zagotovi, da bo zakonodaja o rejništvu in posvojitvi v skladu s konvencijo in Haaško konvencijo iz l. 1993. Zakon o posvojitvi mora zagotavljati pravico otroka do tega, da izve za svoj rod in ima dostop do informacij o svojem izvoru. Nadalje Odbor priporoča, da država pogodbenica: a) vzpostavi sistem nacionalnega registra otrok za posvojitev in družin, usposobljenih za posvojitev, ki bo upošteval najboljše interese otroka; b) vzpostavi mehanizme za spremljanje položaja otrok v rejništvu in posvojenih otrok; in c) zagotovi, da bo postopke v zvezi z rejništvom in posvojitvijo upravljala usposobljena in učinkovita interdisciplinarna ekipa.

Zloraba in zanemarjanje

36. Odbor pozdravlja informacijo, da je bil Zakon o policiji spremenjen in da policiji dovoljuje odstraniti z doma domnevnega storilca kaznivega dejanja zlorabe otroka ali drugih oblik družinskega nasilja v trajanju do 10 dni in da sodišča lahko to obdobje podaljšajo še za 30 dni. Vendar Odbor ostaja zaskrbljen, ker se zloraba otrok v družini in ustanovah zdi široko razširjena. Medtem ko ugotavlja, da je v pripravi Zakon o preprečevanju nasilja v družini, je Odbor nadalje zaskrbljen, ker obstoječi preventivni in varstveni ukrepi za reševanje problematike niso zadostni.

37. Odbor priporoča, da država pogodbenica še bolj okrepi svoja prizadevanja za rešitev

problema zlorabe otrok, med drugim z naslednjimi ukrepi:

- a) popolnim in učinkovitim izvajanjem sprememb iz Zakona o policiji in ustreznim stalnim dopolnilnim usposabljanjem policistov in sodnikov;
- b) pospešitvijo priprave in sprejetja Zakona o preprečevanju nasilja v družini in s tem povezanih sprememb družinskega prava, sprejetjem zakonodajnih ukrepov, ki naj zagotovijo učinkovite postopke in mehanizme za sprejemanje, spremljanje in preiskovanje pritožb, vključno z intervencijo, kjer je ta potrebna;
- c) preiskavo in pregonom primerov slabega ravnanja in zagotovitvijo, da zlorabljeni otrok ne bo šikaniran v sodnem postopku in da bo njegova zasebnost zavarovana;
- d) zagotovitvijo izobraževanja za starše, učitelje, delavce organov pregona, socialne delavce, sodnike, zdravstvene delavce in same otroke o tem, kako prepoznavati in upravljati primere slabega ravnanja ter poročati o njih z interdisciplinarnim in večsektorskim pristopom;
- e) učinkovito koordinacijo dela interdisciplinarne ekipe, ki se ukvarja z zlorabo in zanemarjanjem otrok;
- f) z organizacijo vzgojnoizobraževalnih javnih kampanj o negativnih posledicah slabega ravnanja z otroki;
- g) z zagotavljanjem možnosti za oskrbo in nego, ozdravljenje in ponovno vključevanje žrtev;

38. Odbor z zaskrbljenostjo ugotavlja pojav nasilja in ustrahovanja v šolah, in to pri učiteljih ali osebju in med učenci, vključno z neprimernim in napadalnim odnosom nekaterih učiteljev do učencev. V tem pogledu pozdravlja imenovanje Komisije za analizo problematike nasilja v slovenskih šolah, ustanovljene v l. 2003 z nalogo, da pripravlja predloge ukrepov za reševanje primerov nasilja, vključno z rednim dopolnilnim usposabljanjem učiteljev.

39. Odbor priporoča, da država pogodbenica sprejme vse ukrepe za zagotovitev take discipline v šolah, da bo spoštovano človeško dostojanstvo otroka. Državo pogodbenico tudi poziva, da zagotovi, da bo komisija, ki jo je minister za šolstvo imenoval z namenom, da analizira problematiko nasilja v slovenski šoli, deležna ustrezne podpore. Nadalje Odbor priporoča, da država pogodbenica okrepi ukrepe za reševanje splošnega problema nasilja med mladostniki, med drugim z vzgojno-izobraževalnimi kampanjami in kampanjami za dvig ozaveščenosti.

Telesne kazni

40. Odbor je zaskrbljen, ker ni zakonodaje, ki bi izrecno prepovedovala telesno kazen znotraj doma, in ker najnovejši osnutek sprememb Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih take prepovedi ne predvideva.

41. Odbor priporoča, da država pogodbenica okrepi svoja prizadevanja za reševanje problematike slabega ravnanja z otroki v družini, vključno z ozaveščanjem prek javnih kampanj o nadomestnih nenasilnih oblikah discipline. Odbor tudi poziva državo pogodbenico, da prouči vključitev izrecne prepovedi telesne kazni za otroke v družini bodisi v osnutek sprememb Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, bodisi v posebni Zakon o preprečevanju nasilja v družini, ki je zdaj v pripravi.

5. Osnovno zdravje in blaginja

Invalidni otroci

42. Odbor z zaskrbljenostjo ugotavlja, da izvedbeni ukrepi, ki temeljijo na Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, sprejetemu v l. 2000, še niso sprejeti in da zaradi tega invalidni otroci, ki niso vpisani v posebne ustanove, ne morejo izkoristiti ugodnosti programov, ki jih predvideva zakon. Zaskrbljen je tudi zaradi nizkega vpisa v šolo invalidnih deklic.

43. Glede na Standardna pravila o enakih možnostih za invalide (resolucija Generalne

skupščine 48/96) in priporočila Odbora, sprejeta na dan splošne razprave o »Pravicah invalidnih otrok« (CRC/C/96, odst. 310–339), Odbor spodbuja državo pogodbenico, da zagotovi hitro sprejetje izvedbenih ukrepov v zvezi z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in da reši vprašanje nizkega vpisa v šolo invalidnih deklic.

Zdravje in zdravstvene storitve

44. Medtem ko priznava ukrepe, ki jih je sprejela država pogodbenica, da bi zagotovila osnovno zdravstveno varstvo za najbolj ranljive skupine v družbi, in vsesplošne dobre zdravstvene kazalce v Sloveniji, pa je Odbor zaskrbljen zaradi relativno šibkega zdravja nekaterih otrok, predvsem tistih, ki pripadajo romski skupnosti, in zaradi relativno visoke umrljivosti pri materah. Nadalje je Odbor zaskrbljen nad naraščajočim pojavom zlorabe alkohola in kajenja med mladostniki.

45. Odbor priporoča, da država pogodbenica vso pozornost prednostno nameni ugotavljanju in reševanju vzrokov za šibko zdravje nekaterih otrok, predvsem romskih, in reševanju vzrokov za visoko umrljivost pri materah. Priporoča tudi, da država pogodbenica sprejme nadaljnje ukrepe za preprečevanje zlorabe tobaka in alkohola pri mladih ter za njihovo zdravljenje.

Duševno zdravje

46. Odbor z zaskrbljenostjo ugotavlja povečano število samomorov med mladimi ljudmi v starosti od 7 do 9 let v obdobju poročanja.

47. Odbor priporoča, da država pogodbenica okrepi svoja prizadevanja in programe za preprečevanje samomora med mladimi. Odbor priporoča, da država pogodbenica zagotovi psihosocialno svetovanje za otroke z duševnimi motnjami in za tiste, ki so izpostavljeni različnim oblikam zlorabe, da se izboljša zgodnje odkrivanje in preprečevanje samomorov.

Socialna varnost in skrbstvo za otroke

48. Medtem ko pozdravlja ukrepe, sprejete za boj proti revščini, vključno z Akcijskim programom boja proti revščini in socialni izključenosti, sprejetim v l. 2000, pa je Odbor zaskrbljen zaradi posledic revščine v državi pogodbenici, predvsem med Romi in v samohranilskih družinah.

49. Odbor priporoča, da država pogodbenica nadaljuje in še bolj okrepi ukrepe za boj proti revščini, vključno s posebnimi ukrepi, naravnanimi na samohranilske družine in Rome.

6. Izobraževanje, rekreacija in kultura

Izobraževanje, vključno s poklicnim usposabljanjem in usmerjanjem (28. člen)

50. Medtem ko pozdravlja podaljšanje osemletke v devetletko in več vpisa v srednjo šolo, ugotovljenega v obdobju poročanja, pa je Odbor zaskrbljen zaradi visokega osipa dijakov v srednji šoli.

51. Odbor priporoča, da država pogodbenica sprejme ukrepe za reševanje visokega osipa dijakov v srednji šoli.

Cilji izobraževanja

52. Medtem ko z zadovoljstvom pozdravlja, da je izobraževanje o človekovih pravicah vključeno v učni program slovenske šole, Odbor ugotavlja, da ta predmet ni vključen v univerzitetni študij za bodoče pedagoške poklice.

53. Odbor poziva državo pogodbenico, da pouk o človekovih pravicah in predvsem pravicah otroka vključi v učne programe univerzitetnega študija bodočih učiteljev in da v šolskem okolju okrepi prizadevanja za spodbujanje duha razumevanja, miru, strpnosti, enakosti spolov in prijateljstva med vsemi narodi, narodnostmi in veroizpovedmi.

7. Posebni varstveni ukrepi

Otroci v izrednih razmerah (begunski in notranje razseljeni otroci)

54. Odbor pozdravlja dejstvo, da se otroci s statusom začasnega begunca lahko vpisujejo v osnovno in srednjo šolo pod enakimi pogoji kot slovenski otroci. Z zaskrbljenostjo pa ugotavlja, da še ni urejen obseg zdravstvenih storitev, ki so na voljo tem otrokom.

55. Odbor poziva državo pogodbenico, da sprejme nadaljnje ukrepe za zagotovitev, da bo otrokom prosilcev za azil in begunskim otrokom omogočen dostop do storitev, vključno z zdravstvenimi storitvami.

56. Odbor pozdravlja Zakon o azilu iz l. 1999 in spremembe iz l. 2002 k Zakonu o tujcih, ki določajo, da se morajo primeri, v katere so vpleteni otroci in mladoletniki, prednostno in hitro obravnavati, otrokom, ločenim od staršev v postopku prisilnega izгона, pa se mora določiti zakonitega skrbnika. Vendar je Odbor zaskrbljen zaradi prijav, da se otrokom brez spremstva ne nudi ustrezna pomoč med azilnim postopkom in da postopek imenovanja zakonitega skrbnika za te otroke traja predolgo.

57. Odbor priporoča, da država pogodbenica zagotovi učinkovito izvajanje Zakona o azilu iz l. 1999 in sprememb iz l. 2002 k Zakonu o tujcih, kar zadeva prošnje za azil, v katere so vpleteni otroci, in imenovanje skrbnika za otroke brez spremstva. Država pogodbenica mora zagotoviti, da bodo sprejemni centri imeli posebne oddelke za otroke in da bo otrokom in družinam skozi celoten postopek zagotovljena potrebna pomoč, vključno z dostopom do izobraževanja, vseh zadevnih ustanov s ciljem, da se najdejo trajne rešitve, ki so v najboljšem interesu otroka.

58. Odbor pozdravlja sprejetje Pravilnika o policijskih pooblastilih v l. 2000 v okviru Zakona o policiji, ki policistom omejuje ravnanje, ko gre za otroke in mladoletne, in predvideva postopek pritožb. Odbor tudi jemlje na znanje, da je država pogodbenica v svojem poročilu (23. odstavek) priznala potrebo po zagotovitvi rednega poklicnega usposabljanja o teh vprašanjih za vse policiste.

59. Odbor priporoča, da država pogodbenica zagotovi učinkovito izvajanje Pravilnika o policijskih pooblastilih v okviru Zakona o policiji in državo pogodbenico spodbuja, da vsem policistom zagotovi posebno redno izobraževanje o tem, kako naj ravnajo z otroki in mladoletnimi.

Otroci, ki so v stanju izkoriščanja, vključno s stanji telesnega in duševnega okrevanja ter vključevanja v družbo (32. – 36. člen)

Zloraba drog

60. Odbor z zaskrbljenostjo ugotavlja, da v državi pogodbenici narašča uporaba prepovedanih drog med otroci.

61. Odbor priporoča, da država pogodbenica okrepi ukrepe za reševanje zlorabe drog med otroci.

Spolno izkoriščanje in trgovina z ljudmi (34. in 35. člen)

62. Medtem ko pozdravlja ukrepe, ki jih je država pogodbenica sprejela za boj proti trgovini z ljudmi in za ozaveščanje o tej problematiki, vključno z ustanovitvijo Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi, je Odbor zaskrbljen zaradi vesti o tem, da se Slovenija uporablja kot tranzitna in namembna država za ženske in dekleta, ki so predmet trgovine. Odbor je tudi zaskrbljen, ker v zakonu ni izrecne prepovedi trgovine z ljudmi, vključno za namene prostitucije in drugo izkoriščanje.

63. Odbor priporoča, da država pogodbenica še bolj okrepi svoja prizadevanja za prepoznavanje, preprečevanje in boj proti trgovini z otroki zaradi spolnega in drugega izkoriščanja, vključno z uvedbo študije za presojo narave in obsega problematike ter dodelitvijo zadostnih sredstev na tem področju v skladu z Deklaracijo, Agendo ukrepov in Splošno zavezo, sprejetimi v letih 1996 in 2001 na Svetovnem kongresu proti spolnemu izkoriščanju. Država pogodbenica je pozvana, da ratificira Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu

organiziranemu kriminalu in oba protokola k njej: Protokola za preprečevanje, odpravo in sankcioniranje trgovine z ljudmi, predvsem žensk in otrok, ter Protokola proti tihotapstvu migrantov po kopnem, zraku in morju. Odbor državo pogodbenico tudi spodbuja, da »trgovino« uvrsti med huda kazniva dejanja po kazenskem zakonu.

64. Odbor je zaskrbljen, da zakonodaja ne varuje otrok zoper zlorabo po internetu in da ni zakonodaje o spolnem turizmu in otroški pornografiji.

65. Odbor priporoča, da država pogodbenica poveča pravno varstvo otrok zoper razne oblike zlorabe po internetu, vključno z otroško pornografijo, in da sprejme zakonodajo, na podlagi katere bodo slovenski državljani lahko kazensko preganjani zaradi zlorabe otrok, zagrešene v tujini.

Otroci, ki so pripadniki narodnostnih manjšin (30. člen)

66. Odbor je zaskrbljen, da otroci, ki pripadajo nekaterim narodnostnim manjšinam v Sloveniji, kot so Bosanci, Hrvati, Srbi, Albanci in druge narodnosti, v celoti ne uživajo vseh svojih kulturnih pravic.

67. Odbor priporoča, da si država pogodbenica še naprej in še bolj prizadeva za to, da otrokom vseh narodnostnih manjšin zagotovi popolno uživanje njihovih pravic, predvsem tistih, zapisanih v 30. členu konvencije.

Delovanje sodstva za mladoletnike

68. Odbor pozdravlja sprejetje Pravilnika o policijskih pooblastilih v l. 2000 v okviru Zakona o policiji, ki policistom omejuje ravnanje, ko gre za otroke in mladoletne, in predvideva postopek pritožb. Odbor tudi jemlje na znanje, da je država pogodbenica v svojem poročilu (23. odstavek) priznala potrebo po zagotovitvi rednega poklicnega usposabljanja o teh vprašanjih za vse policiste.

69. Odbor priporoča, da država pogodbenica zagotovi učinkovito izvajanje Pravilnika o policijskih pooblastilih v okviru Zakona o policiji in državo pogodbenico spodbuja, da vsem policistom zagotovi posebno redno izobraževanje o tem, kako naj ravnaajo z otroki in mladoletniki.

8. izbirna protokola h konvenciji

70. Odbor ugotavlja, da je država pogodbenica septembra 2001 podpisala Izbirna protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah, in sicer glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije ter glede vključevanja otrok v oborožen spopad, in državo pogodbenico spodbuja, da oba izbirna protokola tudi ratificira.

9. Razširjanje poročila

71. Glede na šesti odstavek 44. člena konvencije Odbor priporoča, da se drugo redno poročilo in pisni odgovori, ki jih je dala država pogodbenica, objavijo, da bodo na voljo široki javnosti, in da naj se poročilo skupaj z ustreznimi evidencami in zaključnimi ugotovitvami Odbora resno obravnava. Ta dokument naj bo razdeljen čim širši javnosti, da se sproži javna razprava in zbudi zavest o konvenciji in njenem izvajanju ter zagotovi spremljanje njenega spoštovanja na vseh ravneh upravljanja v državi pogodbenici in v široki javnosti, vključno z zadevnimi nevladnimi organizacijami.

10. Naslednje poročilo

72. Odbor poudarja, da je praksa poročanja popolnoma v skladu z določbami 44. člena konvencije. Pomemben vidik odgovornosti, ki jo države pogodbenice imajo do otrok po tej konvenciji, je tudi zagotavljanje, da bo Odbor ZN za pravice otroka lahko redno pregledoval napredek, dosežen pri izvajanju konvencije. V tem pogledu je redno in pravočasno poročanje držav pogodbenic ključnega pomena. Odbor priznava, da se nekatere države pogodbenice pri

uvajanju pravočasnega in rednega poročanja še srečujejo s težavami. Da bi državi pogodbenici pomagal v celoti izpolniti njene obveznosti poročanja v skladu s konvencijo, odbor kot izreden ukrep poziva državo pogodbenico, da svoje tretje in četrto redno poročilo predloži do 24. junija 2008, roka za oddajo četrtega rednega poročila.